

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv. III. 21. 438/2013/6. szám

A Kúria Dr. Czirmes György ügyvéd által képviselt felperesnek Dr. Szilágyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Szilágyi János ügyvéd) által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 14. G. 303.110/2009. számon megindított perében, a Fővárosi Törvényszék 2013. július 10. napján meghozott 1. Gf. 75.232/2013/6. számú jogerős ítéletével szemben a felperes 2013. szeptember 9. napján előterjesztett felülvizsgálati kérelme és az alperes 2013. december 12. napján benyújtott felülvizsgálati ellenkérelme folytán -tárgyaláson kívül- meghozta a következő

Í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy az alperesnek 15 nap alatt fizessen meg 300.000 (Háromszázezer) Ft felülvizsgálati költséget és az államnak külön felhívásra térítsen meg 1.490.000 (Egymillió-négyszázkilencvenezer) Ft illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s:

A külterületi ingatlanok több személy tulajdonában vannak. Az ingatlanokból a Bt. kérelmére a Bányakapitányság bányatelket alakított ki 2001. január 16.-án kelt határozatával. A Bt. 2001. január 31.-én megkötött szerződéssel a bányászati jogot a felperesre ruházta át. A bányászati jog átruházásához a Bányakapitányság hozzájárult. A bányakapitányság 2001. június 29.-én kelt számú határozatával jóváhagyta a kavicsbánya 2001 - 2005 évekre szóló üzemi tervet. Az üzemi terv jóváhagyása idején az autóút tervei már elkészültek. A tervezett útépitésre tekintettel a bányakapitányság az üzemi tervet jóváhagyó határozatában előírta, hogy az autóút tengelyétől számított 100 méteres védősávon belül bányászati tevékenység nem folytatható. Az üzemi terv jóváhagyásakor az autóút csomópontjának B jelű felhajtó ágára nem voltak tekintettel. Az autóút kivitelezése során észlelték, hogy az autóút területigénye meghaladja a tervekben előzetesen számításba vett területet, ezért a bányatelekekhez tartozó ingatlanból, amelynek 47.066/63.440 arányban a Bt. is tulajdonosa, további 441 m²

területet kisajátítottak az alperes kérelmére; a kisajátított területről 380 m² a bányatelek területére esett. A felperes 2004. február 18.-án kérelmezte a bányakapitányságnál a 2004. évi üzemi tervének jóváhagyását. A bányakapitányság megkeresésére a Közlekedési Felügyelet 2004. április 19.-én kelt levelében közölte, hogy az üzemi terv jóváhagyásához azzal a kikötéssel járul hozzá, ha a B jelű felhajtó ág védelme érdekében megtiltják a felhajtó ág rézsűje talppontjától számított 60 méteren belül a bányászati tevékenységet és ezt a védőtávolságot a munkagépkezelők számára jól észlelhetően megjelölik. A Bányakapitányság a 2004. május 18.-án kelt határozatában ezzel a kikötéssel hagyta jóvá az üzemi tervet.

A felperes keresetében 4.900.000 Ft és annak 2006. január 1-től járó kamatainak megfizetésére kérte kötelezni az alperest kártérítés címén; igényét a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapította. A kárát abban a vesztésében jelölte meg, hogy a 60 méteres védősávon belüli területen a kavicsot nem tudja kitermelni, a védőtávolság utólagos előírása folytán egyes beruházásai feleslegessé váltak, és „minőségi kavics” előállításának a lehetősége is megszűnt.

Az elsőfokú bíróság 3.400.000 Ft és annak 2006. január 1-től járó kamatai megfizetésére kötelezte az alperest; ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítéletét a következőkkel indokolta:

Az út védősávjának kijelölése folytán a felperest kár érte. A védősáv kialakítása az alperes érdekében történt, ezért az alperes károkozónak minősül. A károkozás önmagában jogellenes; a közigazgatási jog szabályainak megfelelő magatartás nem zárja ki a jogellenességet. Az alperest a kártérítési felelősség így annak ellenére is terheli, hogy a hatóságok jogszerűen korlátozták a bányatelken a felperes kavicskitermelési lehetőségét. A kereset azonban összegszerűségében nem volt teljes mértékben megalapozott. A felperest kár csak annyiban érte, hogy a 60 méteres védősávon belül lévő területről nem termelhet ki 125.550 m³ kavicsot, amelynek értéke 3.400.000 Ft. A felperest egyéb károk nem érték illetve további károkat nem bizonyított.

A másodfokú bíróság mindkét fél fellebbezése folytán meghozott jogerős ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és a fellebbezésben 14.900.000 Ft-ra felemelt keresetet egészében elutasította.

A jogerős ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság tévesen bírálta el a felek jogvitáját a Ptk. 339. § (1) bekezdésének alkalmazásával, arra ugyanis a Ptk. 108. § (1) bekezdésének rendelkezései irányadóak. A Ptk. 108. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy az ingatlan tulajdonosa túrni köteles, hogy az erre külön jogszabályban feljogosított szervek -szakfeladataik ellátásához szükséges mértékben- az ingatlant időlegesen

használják, arra használati jogot szerezzenek, vagy a tulajdonjogát egyébként korlátozzák. Ebben az esetben az ingatlan tulajdonosát az akadályoztatás (korlátozás) mértékének megfelelő kártalanítás illeti meg. A Ptk. 108. § (1) bekezdése a tulajdonjog jogszerű korlátozása esetére kártalanítási kötelezettséget ír elő, ebből következően a szerződésen kívül okozott károkért való felelősségre vonatkozó szabályok alkalmazása fogalmilag is kizárt. A felperes tehát kártalanításra tarthatna igényt, ha a kártalanítást az 1988. évi I. tv. 42/A. §-a és a 30/1988.(IV.21.) Mt. rendelet 34. §-ának rendelkezései ki nem zárják. A felperes kártalanítás helyett a Ptk. 108. § (2) bekezdésében foglalt jogokat érvényesíthetné. A Ptk. 108. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy ha a használat, vagy egyéb korlátozás az ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti, vagy jelentős mértékben akadályozza a tulajdonos az ingatlan megvásárlását, illetőleg kisajátítását kérheti. A Ptk. 339. § (1) bekezdésén alapuló kártérítési felelősség egyik feltétele sem valósult meg. Az alperes nem tanúsított jogellenes magatartást. A felperes kára és az alperes magatartása között okozati összefüggés sincs. Az ingatlan használatának korlátozását nem az alperes rendelte el. Az 1988. évi I. tv. 42/A. § (1) bekezdésén alapuló jogszabályi tilalom folytán és nem az alperes érdekei védelmében kizárt a közút tengelyétől számított 100 méteren belül olyan tevékenységet végezni, amely a közlekedés biztonságát vagy az út állagát veszélyezteti.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a keresetének egészében helyt adó ítélet meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy jogelődje (a bányászati jog korábbi jogosultja) által a kisajátítási határozat felülvizsgálata iránt indított perben a Zala Megyei Bíróság 9. K. 21.022/2005/58. sz. a Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.429/2008/3.számú ítéletével helybenhagyott ítéletének indokolása szerint a perbeli igény a kisajátítási eljárásban nem volt érvényesíthető, ezért indította ezt a pert. A másodfokú bíróság tévesen alapította a keresetet elutasító döntését az 1988. évi I. törvényre és a Ptk. 108. § (1) bekezdésére, mert az 1988. évi I. tv. már „átadott és forgalom alá helyezett utakra és a forgalom által okozott károkra vonatkozóan tartalmaz rendelkezéseket; a Ptk. 108. § (1) bekezdése pedig a tulajdonjog ideiglenes korlátozása esetén alkalmazható. Hangsúlyozta, hogy az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 100. §-ára figyelemmel a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján fennáll.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Kiemelte, hogy a felperes Ptk. 100. §-ára történt hivatkozása értelmezhetetlen; egyebekben a jogerős ítélet általa helyesnek tartott indokaira utalt.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát csak jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a védősáv kijelölése nem minősül az alperesnek beszámítható, jogellenes magatartásnak. A tulajdonjog és a tulajdonjogból származtatott jogok korlátozása önmagában nem feltétlenül jár azzal a következménnyel, hogy azt a személyt akinek érdekében áll, a tulajdonjog teljességének csorbítása emiatt kártérítési felelősség is terheli. A tulajdonjognak vannak törvényen alapuló magánjogi és közjogi korlátai. Törvényen alapuló magánjogi korlátozást tartalmaznak a szomszédjog szabályai; amennyiben a tulajdonos a szomszédja részéről a szomszédos ingatlan használatával együtt járó áthatásokat bizonyos mértékig elviselni köteles; az áthatások ellen csak akkor illeti meg védelem, ha azok a szomszédos telek szokásos használatával rendszerint együtt járó mértéket meghaladják. A tulajdonos tűrés kötelezettségét meghaladó szükségtelen zavarás az olyan jogellenes magatartás ami a szomszéd kártérítési kötelezettségét a Ptk. 100. §-ára figyelemmel a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján kiválthatja. A tulajdonjog törvényen alapuló közjogi korlátai közé tartoznak azok a közérdekű korlátozások amelyekre a Ptk. 108. § (1) bekezdésére utal. A perbeli esetben a tulajdonjog illetve az ahhoz kapcsolódó bányászati jog gyakorlását nem a szomszédos ingatlanról érkező áthatások korlátozzák, ezért a felperes tévesen hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 100. §-ára. Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a felperes a Ptk. 108. §-án alapuló kártalanítási igényt érvényesíthetett; a Ptk. 339. §-ában foglalt általános vétkességi felelősségen alapuló kártérítési igény érvényesíthetőségének a feltételei azonban nem álltak fenn. Téves az a felperesi jogi álláspont, hogy a Ptk. 108. §-án alapuló igény érvényesítésnek ezért nem lehetett helye, mert azt az említett jogszabály csak ideiglenes tulajdoni korlátozás esetén teszi lehetővé. A Ptk. 108. §-ának (1) bekezdése szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy a kártalanítás nem csak az ingatlan időleges használatáért, hanem bármely tulajdoni korlátozásért igényelhető.

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.) 42. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy „közút mellett nem szabad olyan tevékenységet végezni, amely a közlekedés biztonságát vagy a közút állagát veszélyezteti”.

A perbeli esetben a kavics kitermelés korlátozása a közút állagának és a közlekedés biztonságának védelme érdekében történt.

A Kkt. 42/A. § (1) bekezdés e) pontja akként rendelkezik, hogy „a közút kezelőjének hozzájárulása szükséges külterületen a közút

tengelyétől számított 50 méteren, autópálya, autóút és főútvonal esetén 100 méteren belül építmény elhelyezéséhez, kő, kavics, agyag, homok és egyéb ásványi nyersanyag kitermeléséhez". A perben rendelkezésre álló adatok szerint az autóút a bányakapitányság felperes 2004. évi üzemi tervének jóváhagyása tárgyában történt határozathozatalakor még nem volt a forgalomnak átadva ezért az utügyi hatóság nyilatkozott úgy, hogy az út állagának és a közlekedés biztonságának védelme érdekében a rézsű talppontjától számított 60 méteren belül a kavics kitermelés nem folytatható. A bányakapitányság erre az állásfoglalásra tekintettel korlátozta a bányatelek kavics kitermelésre használható területét. A Kkt. 42. § (2) bekezdése szerint „a közút mellett lévő terület használata jogszabályban meghatározott esetekben kártalanítás nélkül korlátozható”. E törvényi felhatalmazás alapján rendelkezett a Kkt. végrehajtásáról szóló 30/1988.(IV.21.) Mt. rendelet a 34. §-ában úgy, hogy „az ingatlan használatának a Tv. 12. §-ának (3) - (5) bekezdésében, 42. §-ában, 42/A. §-ában valamint a rendelet 31-33. §-ában meghatározott korlátozása miatt a tulajdonost kártalanítás nem illeti meg”. A felperest tehát a jogszabály rendelkezésénél fogva a bányászati lehetőség szóban lévő közérdekű korlátozása miatt kártalanítás nem illeti meg. Jogellenes és felróható magatartás hiányában az alperes a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésén alapuló kártérítési felelőssége pedig szóba sem jöhet. A Kkt. és végrehajtási rendelete a közút kezelőjének jogait és kötelezettségeit szabályozzák, az alperes ugyan nem közút kezelő, hanem közút beruházója volt, de ezeknek a jogszabályoknak a rendelkezéseit rá is mint építés alatt álló közút beruházójára is irányadónak kell tekinteni; a kezelőre vonatkozó felelősségi szabályoktól eltérő felelősségi szabályok alkalmazásának a beruházóra nincs indoka.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati költségét és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt eljárásai illetéket is az államnak külön felhívásra megfizetni.

Budapest, 2014. április 30.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke Dr. Szűcs József s.k. előadó bíró Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő

